

A végrehajtási kifogás új szabályainak margójára

I. BEVEZETŐ

Ha a jog érvényesülését az önkéntes követés nem biztosítja, a kötelezettség teljesítésére vagy biztosítására irányuló szankció az állami kényszer alkalmazó bírósági végrehajtás polgári nemperes eljárása során érvényesül. A végrehajtás foganatosítása egyet jelent az állami kényszer tényleges alkalmazásával, e kényszert a végrehajtási eljárás sajátos szereplőjének, a bírósági végrehajtónak az eljárása testesíti meg. Az állami kényszer elsősorban vagyoni jellegű hátrány, amelyet a végrehajtás foganatosításának szakaszában a bírósági végrehajtó alkalmazhat. A végrehajtás foganatosítása konkrét végrehajtási cselekmények útján „elevenedik meg”, amelyek az eljárásjogi szabályok helytelen alkalmazása folytán törvénynek nem megfelelő állapotot idézhetnek elő. A bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (továbbiakban: Vht.) a végrehajtás foganatosításának sodrásában a jogalkalmazás legjelentősebb jogorvoslati eszközeként szabályozza a végrehajtási kifogást ([Vht. 217. §- 217/B. §), amely a végrehajtó intézkedése, illetőleg intézkedésének elmulasztása ellen terjeszthető elő a végrehajtást foganatosító bíróságnál.^[1]

A végrehajtási kódex a Vht. 2011. decemberi, átfogó módosítását^[2] megelőzően, meglehetősen szűkszavúan deklarálta az eljárási szabályokat, így keretszabályai folytán kevés támpontot adott mind a végrehajtási kifogást előterjesztő, mind az azt elbíráló bíróságok számára. A jogorvoslati fórum részletes szabályok hiányában a külön nem szabályozott eljárási kérdésekre a polgári perrendtartást alkalmazta

[1] A végrehajtási kifogás rendes jogorvoslat, bizonyos esetekben a végrehajtó intézkedése elleni kifogás az egyetlen, a kizárólagos jogorvoslat. Ld. FIT-H-PJ-2007-336., 15-H-PJ-2007-15.

[2] Az Országgyűlés 2011. december 13-i ülésnapján fogadta el a bírósági végrehajtással kapcsolatos és egyéb igazságügyi tárgyú törvények módosításáról szóló 2011. évi CLXXX. törvényt. A Vht. módosításáról szóló rendelkezések több ütemben, eltérő időpontokkal lépnek hatályba. A végrehajtási kifogás előterjesztésére és elbírálására vonatkozó, 2012. március 15. napjától hatályos, a módosító törvénnyel megállapított rendelkezéseket a módosító törvény hatálybalépését követően megtett (elmulasztott) végrehajtói intézkedés ellen előterjesztett végrehajtási kifogás esetében kell alkalmazni.

a polgári nemperes eljárás sajátosságainak megfelelően (Vht. 9. §) és a jogalkalmazási tapasztalatok tükrében formálódó bírósági gyakorlatra igyekezett támaszkodni. A „bíró alkotta jog” egységessége azonban nem forrott ki, mivel a jogorvoslati eljárások elenyésző számban jutottak el a joggyakorlat egységessége felett őrködő Legfelsőbb Bíróságig (ma Kúria), ennél fogva kevés az iránymutató határozat a végrehajtási jog területén. A törvényalkotó féket is jelentő különös és részletes szabályok felőli hallgatása a jogalkalmazókat szabadjára engedte és a bírósági gyakorlat számos olyan jelenséggel szembesült, amelyek felvetették a jogszabály módosítás, ekként a törvényi szintű szabályformálás iránti igényt.^[3]

A jelen tanulmány a bírósági végrehajtás foganatosítása során igénybe vehető, a Vht. *sui generis* és legfontosabb jogorvoslati eszközét, a kifogást elemzi az újonnan hatályba lépett törvényi módosításokból kiindulva, egybevetve a korábbi szabályozással oly módon, hogy a hatékonyságot mint szabályformáló célt helyezi a fókuszba. Az áttekintés során felvázolom a témát érintő bírósági jogalkalmazás során tapasztalt jelentősebb gyakorlati problémákat, egyúttal célom a megoldás keresése az újonnan hatályba lépett vonatkozó rendelkezések tükrében.

II. AZ ELJÁRÁS HATÉKONYSÁGÁNAK ZÁLOGAI

1. Illetékfizetési kötelezettség

A jogi képviselő útján eljáró adósok körében az előterjesztett beadványok túlnyomó többsége „végrehajtási kifogás” elnevezéssel érkezett a végrehajtást foganatosító bíróságra, bár tartalmilag azok legtöbbször nem a végrehajtó intézkedése ellen irányult. Ennek az eljárásnak az egyik mozgatórugója az lehetett, hogy a legtöbb jogorvoslati eszköz^[4] igénybevételével ellentétben a végrehajtási kifogás előterjesztése *nem járt* illetékfizetési kötelezettséggel. Az illetékmentesség kedvezménye a jogorvoslattal élő adós számára abban nyilvánult meg, hogy az előterjesztett kifogás eredménytelensége nem okozott számára semmiféle anyagi kockázatot, azonban a végrehajtást kérő hátrányt szenvedett, hiszen az illetékmentes jogorvoslati eljárás hozzájárult a végrehajtás elhúzódásához. Az illethekekről szóló törvény 1990. évi XCIII. törvény 2012. január 1. napjától hatályos módosítása (Itv. 43. § (8) bek.) illetékfizetési kötelezettséget ír elő a kifogás

[3] Erre a tényre ld. példának okáért: Gyekiczky, 2009, 649.

[4] A jogalkotó a Vht. negyedik részében gyűjtötte össze a végrehajtási eljárás során igénybe vehető jogorvoslati intézményeket. Az itt nevesített jogorvoslati intézmények mellett az arra jogosultak a Pp. XXV. fejezetében szabályozott végrehajtási perek indításával is elháríthatják az őket ért jog- és érdeksérelmet. A Vht. nemperes eljárásban szabályozott *sui generis* jogorvoslati intézményei részben önálló jogorvoslati intézmények, részben – igénybevételük esetében – a Pp. szabályai alkalmazandóak. Részletesen: Gyekiczky, 2009, 904.

előterjesztése esetén, ennél fogva tetten érhető az a jogalkotói szándék, amely gátat kíván szabni az eljárási jogokkal való visszaélésnek.^[5]

Joggyakorlati tapasztalat, hogy a végrehajtási kifogást előterjesztő érdekelt jogorvoslati kérelmében a végrehajtó *több* intézkedését, illetve intézkedésének elmulasztását sérelmezi *egyidejűleg*. Kérdésként merül fel, hogy a jogorvoslati kérelem az illetékfizetési kötelezettség szempontjából egy végrehajtási kifogásnak minősül vagy a végrehajtó kifogásolt intézkedéseinek számához igazodva, több végrehajtási kifogásként kell-e azt figyelembe venni. Amennyiben a kifogásolt végrehajtói intézkedések számához igazodik az illetékfizetési kötelezettség, a jogorvoslatot előterjesztő érdekelt egy ízben teljesítette azt, így további eljárási szükséghelyzet áll elő. A jogorvoslati kérelem érdemi elbírálása érdekében az eljáró bíróságnak hiánypótlásra történő felhívás keretében be kell szereznie az érintett nyilatkozatát, és ez alapján kell megállapítania, hogy a további illetékfizetési kötelezettség elmulasztása esetén melyik végrehajtási kifogás tekintetében kell lerótnak tekinteni a jogorvoslati illetéket.

A jogalkotó az illetékfizetési kötelezettség megteremtésével nem szándékozott méltánytalan helyzetbe hozni az eljárás azon résztvevőit, akik a végrehajtó intézkedését vagy annak elmulasztását alappal kifogásolják. Ennek megfelelően a végrehajtó intézkedése által sérelmet szenvedett „pernyertes” félnek az általa lerótt illeték visszajár (Itv. 43. § (8) bek.).

2. Eljárási határidők

A Vht. jelen tanulmányban elemzett átfogó módosítása során alapvető jogalkotói cél volt a végrehajtási eljárások sokszor évekig tartó elhúzódásának megakadályozása. Az eljárások elhúzódásának, mint a joggyakorlatban nem ritkán előálló jelenségnek a motivációs háttere rendkívül összetett. Véleményem szerint az eljárási határidők szűkre szabásával e betegségtünet nem gyógyítható, bár kétségtelenül kezelhető.

Az eljárás gyorsítása érdekében a határidők időtartamának rövidítésében kifejezésre jutó szigor az eljárás minden résztvevőjét érinti. A végrehajtási kifogás benyújtására a törvény szubjektív határidőt állapít meg: ez a kifogásolt végrehajtói intézkedéstől, illetve a róla történt tudomásszerzéstől, akadályoztatás esetén pedig az akadály megszűnésétől számított 15 nap (Vht. 217. § (2)

[5] A bírósági végrehajtás intézménye alkotmányos szempontból is igen jelentős, megfelelő működése általános jogállamisági érdeket szolgál. Az Alkotmánybíróság is rámutatott, hogy „a bírósági határozatok tiszteletben tartása, a jogerős bírósági döntések teljesítése – akár jogszerű kényszerítés árán is – a jogállamisággal kapcsolatos alkotmányos értékekhez tartozik... Ha ugyanis a végrehajtási rendszer gyenge és könnyen kijátszható, ez óhatatlanul a bírósági határozatok lebecsüléséhez, jogbizonytalansághoz, a jogtudat romlásához, a jogállamiság sérelméhez vezet. Az ilyen veszély leküzdése nyilvánvalóan mind állampolgári, mind társadalmi, mind pedig állami szempontból alkotmányos érdek.” In: 46/1991. (IX.10.) AB határozat.

bek. vö. Vht. 217. § (5) bek.).^[6] A jogorvoslat kellő időben való előterjesztéséhez fűződő jogalkalmazói feygelmet szolgáltatja az a tételes jogszabályi rendelkezés is, amely értelmében a későbbi tudomásszerzés vagy az akadályoztatás tényét kellően igazolni szükséges (Vht. 217. § (2) bek. második mondat utolsó tagmondata). Másrészt objektív (végső) határidőt is megállapít a törvény a jogorvoslat előterjesztésére: ez utóbbi a végrehajtó intézkedésétől számított 3 hónap (Vht. 217. § (2) bek. utolsó mondat). A kifogás előterjesztésére nyitva álló *objektív határidő* mértékét a tárgyalta törvényi módosítás folytán 6 hónapról 3 hónapra rövidítette a jogalkotó.

A végrehajtó továbbra is 3 munkanapos határidőn belül köteles a kifogást és a vonatkozó iratokat a bírósághoz továbbítani (Vht. 217. § (2) bek.). A bíróságnak 8 munkanapon belül kell intézkednie a szükséges iratok beszerzése iránt, vagy szükség esetén rendelkeznie kell a kifogás hiánypótlásra történő visszaadásáról (Vht. 217. § (3) bek., 217/A. § (2) bek.). A korábbi törvényi szabályozás alapján a bíróságnak a kifogás elbírálásáról szóló végzését 60 napon belül meg kellett hoznia (a tárgyalta módosítást megelőzően hatályban volt Vht. 217. § (5) bek.). A törvény a döntés meghozatalára biztosított 60 napos határidőt legvégső határidőként jelölte, ugyanis a bíróságnak soron kívüli eljárési kötelezettséget írt elő, amely elvárást a módosítást követően is fenntartotta az eljáró bíróság irányában (a tárgyalta módosítást megelőzően hatályban volt Vht. 217. § (4) bek. és a tárgyalta módosítás folytán hatályos Vht. 217/A. § (1) bek. utolsó tagmondata).^[7] Ennélfogva a jogalkotó, figyelemmel arra, hogy a tényállás kiderítése a kifogás elbírálásának fontos része,^[8] a bíróságot kötő döntés határidő mértékét rövidítette (rövidíthette) meg. Ennek megfelelően a végrehajtási kifogás elbírálására – további bizonyítás felvétele nélkül – nyitva álló 60 napos határidő a módosítás következtében 45 napra rövidült.

3. A kifogás tartalmi elemei

Az eljárási határidők szigorításán túl a jogalkotó a végrehajtás elhúzóadását eredményező alaptalan végrehajtási kifogások megakadályozására – részletesebb szabályok deklarálásával – tartalmi korlátokat állított fel.

A korábbi szabályozás a végrehajtási kifogás tartalmi elemeként mindössze annyit rögzített, hogy annak a végrehajtó törvénysértő intézkedése vagy

[6] A gyakorlatban ma is előfordul, hogy nem utasítják el a 15 napos határidőn túl érkező kifogást, és érdemben megvizsgálják, ha a panaszolt eljárásban olyan törvénysértés van, amelyet az eljárás során hivatalból kellett volna észlelni, és amelynek észlelése esetén a végrehajtási cselekményt nem lehetett volna foganatosítani ld. Sáriné, 2009, 551.; vö. ehhez Legfelsőbb Bíróság PK 289. sz. állásfoglalása, BH1998.540. sz. jogeset.

[7] Mind a korábbi 60 napos, mind a jelenleg hatályos 45 napos határidőt ugyanakkor a bíróság túllépheti, illetve túllépheti, ha különböző eljárási cselekményeket kellett elvégeznie (Vht. 217/A. § (2) bek.).

[8] Vö. 970/D/2006. AB határozat.

intézkedésének elmulasztása ellen kell irányulnia.^[9] A tanulmányban elemzett módosítás értelmében végrehajtási kifogás előterjesztésére a végrehajtó olyan intézkedése vagy intézkedésének elmulasztása ellen van lehetőség, amely a végrehajtási eljárás szabályait, illetve az előterjesztő jogát vagy jogos érdekét lényegesen sérti. A végrehajtási eljárás szabályainak *lényeges megsértése* az olyan jogszabálysértés, amelynek a végrehajtási eljárás lefolytatására *érdemi kihatása* volt (Vht. 217. § (1) bek.). A fenti módosító szabályozás értelmében a végrehajtó szabályszerű eljárásán túlmenően az elkövetett, de a végrehajtási eljárás lefolytatására érdemi kihatással nem bíró eljárási szabályszegés is a végrehajtási kifogás elutasítására vezet.

A jogalkotó a vitatott végrehajtói intézkedés megjelölésének szükségessége mellett megköveteli a kifogás előterjesztőjétől annak előadását is, hogy a kifogásolt elmulasztott intézkedést vagy az eszközölt intézkedés megváltoztatását *milyen okból és mennyiben kívánja* (Vht. 217. § (4) bek.), ennél fogva a jogorvoslati kérelemnek *határozottnak* kell lennie.^[10]

Nem kizárólagos jelleggel rögzíti a kibővített szabályokat teremtő módosítás azokat az eseteket, amelyekben megállapítható a végrehajtó intézkedésének elmulasztása. E tényállások alapján mulaszt a végrehajtó, amennyiben a jogszabály által az intézkedés megtételére előírt határidő eredménytelenül telt el, vagy az általa az eljárás folyamán kitűzött határidő elmulasztása esetén nem alkalmazza a törvény által lehetővé tett jogkövetkezményeket. A végrehajtót elmarasztaló tényállás megvalósul továbbá akkor is, ha a végrehajtó elmulasztja a végrehajtási eljárás ésszerű időn belül történő befejezésére irányuló kötelezettségét azzal, hogy az utolsó érdemi intézkedése óta eltelt az az ésszerű időtartam, mely az intézkedés megtételére elegendő lett volna (Vht. 217. § (6) bek.). A jogforrásba foglalt eseteket példálózó felsorolásba állította a jogalkotó. Ennek célja talán támpontok adása volt. Kérdés, valóban szükséges volt-e nevesíteni ezeket a végrehajtó mulasztásaként értékelendő tényállásokat és valóban a mértékszabás vezette-e a jogalkotót, hiszen a joggyakorlati tapasztalat tükrében a végrehajtó nem az intézkedés megtételére nyitva álló határidőt mulasztja el, hanem eltérő jogszabály értelmezés folytán egyáltalán nem látja indokoltnak az intézkedés megtételét. E tényállás nevesítése azonban elkerülte a jogalkotó figyelmét.

4. Kérelemhez kötöttség elvének rögzítése

A kifogás mint jogintézmény azt a célt szolgálja, hogy a végrehajtó tevékenysége törvényességi kontroll alá kerülve átlátható és ellenőrizhető legyen. A bíróság

[9] A törvény tág tényállást takart és nem szűkítette le a kifogással támadható végrehajtói magatartások körét, a végrehajtó intézkedése megtámadható volt a foganatosítás általános törvényi feltételeinek megsértésekor éppúgy, mint az egyes konkrét végrehajtási cselekményekkel összefüggésben ld. Gyekiczky, 2009, 915. Vö. BH1998.285. jogeset.

[10] Vö. BH2000.61. számon közzétett jogeset.

részére ugyanakkor a törvény nem biztosít törvényességi felügyeleti hatáskört, hatásköre az adott kifogás elbírálására terjed ki. Ezzel összhangban a végrehajtó intézkedését, illetve mulasztását a kifogás keretei között bírálta el a tárgyalat módosításokat megelőzően is a bíróság, kifejezésre juttatva, hogy eljárásában a bíróságot a kérelemhez kötöttség elve köti.^[11]

A Pp. háttérjogszabályként történő alkalmazása révén a bírósági gyakorlat tehát a módosítást megelőzően is alkalmazta a kérelemhez kötöttség elvét. A Vht. módosítás most már különös szabályként is kifejezetten deklarálja ezt az elvártást oly módon, hogy egyúttal kivételt is teremt az elv alkalmazása alól (Vht. 217/A. § (3) és (4) bek.). A bíróság nincs kötve a kifogásban foglalt kérelem korlátaihoz, ha a kifogás elbírálása során észleli, hogy a végrehajtó más okból megtámadott intézkedése olyan lényegesen szabálysértő, hogy ez a szabálysértés csak az intézkedés megismétlésével orvosolható. Ennélfogva a bíróság lényeges jogszabálysértés esetén kilép a végrehajtási kifogás tartalmi kereteiből, a végzésnek nem csak az intézkedés megsemmisítésének okait kell tartalmaznia, hanem utasításokat a végrehajtó új eljárására vonatkozóan.

A fenti módosítás megteremti a megsemmisítés lehetőségét a bíróság számára, a jogalkotó szándéka azonban nyilvánvalóan nem mérlegelési jogkör biztosítására irányult. E tételesjogi rendelkezés ennélfogva azt jelenti, hogy a bíróságnak nemcsak lehetősége, hanem kötelessége is a kifogással érintett végrehajtói intézkedés teljes egészében történő megvizsgálása, még akkor is, ha a kifogásban hivatkozott ok alapján nem állapítható meg az adott intézkedésről, hogy lényegesen szabálysértő.

5. Közelítés a keresetlevélhez

A jogalkotó a keresetindításra vonatkozó egyes rendelkezések alkalmazásának előírásával nem csupán háttérjogszabályként, hanem közvetlenül is a Pp. rendelkezéseinek alkalmazását írja elő a végrehajtási kifogás előterjesztésére és elbírálására. A keresetlevél benyújtására és kellékeire, a keresetlevél alapján teendő intézkedésekre, az áttételre, az elutasításra, valamint a keresetlevél beadásához fűződő jogi hatályok fenntartására vonatkozó rendelkezések a végrehajtási kifogás előterjesztése esetén is alkalmazandók (Vht. 217. § (3) bek.).

A módosítás eredményeként nevesíti a Vht. a hivatalból történő elutasítás eseteit is. A *nyilvánvalóan nem lényegesen jogszabálysértő* intézkedés ellen irányuló kifogás előterjesztése az érdemi vizsgálat nélküli, *hivatalból való elutasítást* vonja maga után (Vht. 217. § (5) bek.). Amennyiben a bíróság az érdemi vizsgálat keretében jut arra a következtetésre, hogy a végrehajtó intézkedése nem lényegesen jogszabálysértő, a kifogásolt intézkedést hatályában fenntartja és a kifogást elutasítja ([Vht. 217/A. § (5) bek.]). Végeredményét tekintve mind-

[11] BH2008.120. sz. közzétett jogeset.

két eljárás a végrehajtási kifogás elutasítását eredményezi. Kérdésként merül fel, hol húzódik a határ a *nyilvánvalóan nem lényegesen* jogszabálysértő illetve a *nem lényegesen* jogszabálysértő intézkedések megítélése között, amennyiben a bíróság már nem csupán azt vizsgálja, hogy a kifogás az alaki előírásoknak megfelel-e, hanem annak tartalmáról is állást foglal. Ebben a tárgykörben véleményem szerint minden esetben a kifogás érdemi vizsgálatának eredményeként tud döntést hozni a bíróság.^[12]

A bíróság megsemmisítheti a lényegesen jogszabálysértő végrehajtói intézkedést akkor is, ha az elbírálásra váró kifogás éppenséggel nem ezt az intézkedést támadja. E bírói döntés szükségszerű feltétele azonban a kifogás érdemi vizsgálata. Emellett azonban a nyilvánvalóan nem lényegesen jogszabálysértő kifogások hivatalból történő elutasításának lehetősége is nyitva áll a döntést hozó fórum előtt, ennél fogva a joggyakorlatra vár az összhang megteremtése az alkalmazható eljárási jogkövetkezmények között.

6. A bíróság által hozható döntések tartalma

A végrehajtási eljárás gyors lebonyolításához alapvető hitelezői érdek fűződik, mégsem kerülhető el teljesen az utólagos bírói beavatkozás az eljárás menetébe. A végrehajtási kifogás folytán megindult eljárás eredményeként a bíróság végzést hoz. A Vht. a módosítást megelőzően csak közvetetten utalt a bíróság által meghozható végzés tartalmára oly módon, hogy a végrehajtó részére fellebbezési jogot engedett a bíróság azon végzésével szemben, amelyben a végrehajtó intézkedésének *megsemmisítéséről*, továbbá a díjjegyzék, vagy felosztási terv *módosításáról* döntött (a tárgyalta módosítást megelőző Vht. 218. § (2) bek.). A Vht. elemzett módosítását megelőzően a bíróság végzésében vagy elutasította a kifogást, vagy megsemmisítette a végrehajtó intézkedését és a végrehajtót a körülményekhez képest új eljárásra utasította, mulasztás esetén pedig kötelezte az elmulasztott cselekmény elvégzésére.^[13]

A joggyakorlat egységesítése érdekében fontos előrelépés, hogy a módosítás révén hatályba lépett új szabályozás pontosan meghatározza a bíróság által a kifogás *érdemi* elbírálása során hozható *döntések* tartalmát. A bíróság a folyamatban lévő végrehajtás további irányát kijelölő végzésében vagy elutasítja a kifogást, vagy a végrehajtó intézkedését egészben vagy részben megsemmisíti. Amennyiben azt a jogszabály lehetővé teszi és a döntéshez szükséges tények is rendelkezésre állnak a végrehajtó intézkedését a bíróság meg is változtathatja, elmulasztott intézkedés esetén pedig annak megtételére utasítja a végrehajtót (Vht. 217/A. § (5) bek.).

[12] Vö. Sáriné, 2009, 554., 557.

[13] Sáriné, 2009, 554.

7. A végrehajtó szankcionálása

A Vht. 2012. március 15-i módosítását megelőző időszakban a végrehajtó számára az adott végrehajtási cselekmény esetleges megismétlésén, a végrehajtó mulasztása esetén az elmulasztott cselekményre történő kötelezésen kívül más joghátrányt nem eredményezett a bíróság végrehajtási kifogásnak helyt adó döntése. A jogalkotó a korábbinál szigorúbb jogi eszközök alkalmazását vezette be a végrehajtási eljárás törvényessége és az eljárások ésszerű határidőben történő befejezése érdekében (Vht. 217/B. §).^[14]

A Vht. módosítás az önálló bírósági végrehajtók eddig a magyar joggyakorlatban nem ismert szankcionálását teszi lehetővé lényegesen jogszabálysértő végrehajtói intézkedés, vagy mulasztás bíróság általi megállapítása esetén. Ennek értelmében a végrehajtó a kifogással érintett végrehajtási ügyben felmerült munkadíja 20%-ának, ismételt eljárási szabálysértés esetében pedig 50%-ának megfelelő pénzüsszeg megfizetésére köteles (Vht. 217/B. § (1) bek.). A kifogás alapossága ellenére a végrehajtóval szemben alkalmazható pénzügyi szankció alól két kivételt enged a módosítás akkor, ha a kifogás elbírálása keretében az ingatlan forgalmi értéknek meghatározása történik vagy ha a lényeges eljárási szabálysértéshez nem a végrehajtó érdekkörében felmerülő ok vezetett (Vht. 217/B. § (2) bek.). A jogalkotót e kivételek nevesítésekor annak megfontolása vezette, hogy ezekben az esetekben nem a végrehajtó szakszerűtlen eljárására vezethető vissza a jog-, illetve érdeksérelem.

A végrehajtó munkadíja a végrehajtási ügyérték^[15] százalékában kerül meghatározásra. A munkadíj mértéke éppen ezért az eljárás folyamán, figyelemmel a kamat napi szintű növekedésére, folyamatosan változik. A jogszabály azonban arról nem rendelkezik, hogy egy még le nem zárult eljárás esetén a végrehajtó a 60 napon belüli végrehajtói letéti számlára történő befizetési kötelezettségének, mely napon fennálló végrehajtási ügyérték alapján kiszámított munkadíj százalékában tegyen eleget. Végzésében a bíróságnak határozott összeg megfizetésére kell köteleznie a végrehajtót figyelemmel a végrehajtó esetleges nem teljesítése esetén beálló végrehajthatóság követelményére.

A legcélszerűbb és a leggyorsabb döntéshozatalt szolgáló megoldás véleményem szerint az lenne, ha a végrehajtó már a végrehajtási iratok előterjesztésekor nyilatkozna a bíróságnak a végrehajtási ügyérték mértékéről. Megválaszolásra váró további kérdés azonban, hogy mely napon fennálló ügyérték alapulvétel-

[14] A jóhiszemű eljárás megvalósítása érdekében pénzbeli szankció fenyegeti a jogorvoslattal élőt a Vht. 217. § (5) bekezdésében foglaltak alapján amennyiben a kifogást elutasító végzés ellen nyilvánvalóan alaptalan fellebbezéssel él, mert őt a másodfokú bíróság pénzbírsággal (Pp. 120. §) sújthatja.

[15] A végrehajtási ügyérték fogalmát a bírósági végrehajtói díjszabásról szóló 14/1994. (IX.8.) IM rendelet 7. § (1) bekezdése rögzíti, mely szerint, ha a végrehajtás pénzfizetésre irányul, a végrehajtási ügyérték a végrehajtható okiratban feltüntetett főkövetelést, járulékot és költséget magában foglaló együttes összeg.

vel kell a munkadíjat, illetve a végrehajtó abból eredő fizetési kötelezettségének mértékét meghatározni. A jogalkotó eligazító megoldást nem deklarált.

A jogalkotó hallgatása folytán a bírói gyakorlat kiindulási pontja a végrehajtási kifogással érintett végrehajtói intézkedés meghozatala napján fennálló ügyérték. Ez azonban ingatag megoldás lenne a végrehajtó mulasztása ellen előterjesztett kifogás esetében. Véleményem szerint valamennyi végrehajtási kifogás esetén alkalmazható megoldás lehetne, ha a végrehajtási kifogás előterjesztésének napján fennálló ügyérték alapján a végrehajtó a végrehajtási iratok előterjesztésével egyidejűleg nyilatkozna a munkadíj mértékéről.

A nem pénzfizetésre irányuló végrehajtások esetében a jogszabály maga ad támpontot arra vonatkozóan, hogy a végrehajtó szankcionálásának alapjául szolgáló munkadíjat a bíróság milyen összegben veheti figyelembe (Vht. 217/B. § (5) bek. b) és c) pont).

A végrehajtóval szemben alkalmazható pénzügyi szankció hatékonyságának elemzésére kiindulási pontként szolgálhat annak vizsgálata, hogy adott ügyérték esetén milyen mértékű vagyoni hátrány érheti a végrehajtót. A szemléltető példában 1.000.000 Ft összegű ügyérték esetén a munkadíj 20%-a 6.200 Ft. Amennyiben a végrehajtás eredményes, a végrehajtót a munkadíjának fennmaradó 80%-án felül behajtási jutalék is megilleti, jogosult továbbá készkiadásainak elszámolására és költségátalányra. Ennek eredményeként a végrehajtót az ügy befejezésekor 100.000 Ft behajtási jutalék, 24.800 Ft munkadíj, továbbá a készkiadásain felül 15.500 Ft költségátalány illeti meg. Kiemelendő azonban, hogy a végrehajtó a szankció befizetésére a végrehajtás eredményességétől függetlenül köteles, míg a fent említett juttatásokkal csak eredményes behajtás esetén számolhat.

8. A becsérték-kifogás

A 2011. évi CLXXX. törvény becsérték kifogásra vonatkozó rendelkezéseket módosító szakaszai 2012. július 1-jén léptek hatályba. A Vht. korábbi szabályozása a becsérték kifogások vonatkozásában is meglehetősen szűk szabályozást tartalmazott, a bíróság szerepére mindössze egyetlen mondat utalt^[16] annak ellenére, hogy a végrehajtó becsértékközlést tartalmazó intézkedése elleni kifogás a végrehajtási kifogások jelentős részét teszi ki. Joggyakorlati túlsúlya mellett a végrehajtási eljárásban betöltött társadalmi szerepe is jelentős, hiszen az adósok legnagyobb értékkel bíró, a végrehajtás során lefoglalt vagyontárgya kerülhet a végrehajtó, vagy adott esetben a bíróság által megállapított becsértéken értékesítésre.^[17] Az ingatlan valóban reális piaci viszonyokon alapuló értéken történő

[16] A Vht. 140. § (7) bekezdése szerint, ha a közléstől számított 15 napon belül végrehajtási kifogást terjesztettek elő, a becsértéket a bíróság – szükség esetén szakértő közreműködésével – állapítja meg.

[17] Amennyiben a becsérték megállapítása ellen a fél nem terjesztett elő végrehajtási kifogást,

elárverezése nem csak az adós, de a végrehajtást kérő érdekét is szolgálja. A fenti, jelentőséget hangsúlyozni kívánó tények ellenére a Vht. módosítás folytán pusztán két, a bírói gyakorlat által már megválaszolt alábbi kérdés törvénybe iktatására került sor.

A módosítás értelmében a becsérték megállapításával szemben előterjesztett végrehajtási kifogás előterjesztésekor – a végrehajtási kifogás kötelező tartalmi elemeinek megjelölése mellett – *letétbe kell helyezni* az igazságügyi szakértő díjának fedezésére szolgáló, külön rendeletben meghatározott összeget, melynek elmulasztása hivatalból történő elutasítási okot jelenthet (Vht. 217. § (5) bek). Ez a szabályozás jelentősen gyorsíthatja az eljárást, különös figyelemmel arra a joggyakorlati tapasztalatra, amely szerint egyes bíróságok a szakértői díj megelőlegezésére kiterjedően költségmentességet engedélyeztek a feleknek – mint a hiánypótlásra történő felhívás a szakértői díjelőleg befizetése érdekében –, amely folytán az eljárás időtartama meghosszabbodott.

A 2012. július 1-jétől alkalmazandó rendelkezés értelmében, ha a becsérték megállapítása óta három év eltelt és az ingatlan még nem került értékesítésre, a végrehajtó bármelyik fél kérelmére ismételten megállapítja az ingatlan becsértékét 6 hónapnál nem régebbi adó- és értékbizonyítvány alapján. E szabály tételesjogi rangra emelését megelőzően gyakran fordult elő végrehajtási kifogásokban, hogy a felek arra hivatkozással kérték a becsérték bíróság általi megállapítását, hogy a végrehajtó becsérték-közlése óta eltelt időszak alatt az ingatan értéke – figyelemmel a piaci viszonyok alakulására – jelentős mértékben megváltozott. A bírói gyakorlat arra az álláspontra helyezkedett, hogy ha a becsérték rögzült, annak újbóli megállapítására kizárólag az időmúlásból eredő okokra hivatkozással nem kerülhet sor. A becsérték újbóli megállapításának kizárólag valamilyen objektív – a feleken kívül álló okra visszavezethető – értékcsökkenést eredményező körülmény esetén lehetett helye.^[18] A jogalkotó nagyobb jelentőséget tulajdonított a piaci viszonyok változásának, mivel azok adott esetben az ingatlan korábban rögzült becsértéken történő értékesítésének, és ezáltal a végrehajtás eredményességének akadályát is jelenthetik. Ezen jogalkotói megfontolás eredményeként három év elteltével lehetőség van arra, hogy a felek a végrehajtótól a *becsérték újbóli megállapítását* kérhessék.

A végrehajtási kifogás kötelező tartalmi eleme, hogy a kifogást előterjesztő a végrehajtó intézkedésének megváltoztatását *mennyiben* kívánja. A becsérték-kifogás vonatkozásában e szabály alkalmazása szerint a kifogást előterjesztőnek minden esetben meg kell jelölnie pontosan, milyen értéken kéri a bíróságtól az ingatlan becsértékének megállapítását. Amennyiben a fenti szűk értelmezést követjük, arra a megállapításra jutunk, hogy a kifogás alapossága csak abban az esetben nyerhet megállapítást, amennyiben az abban megjelölt érték megegye-

azaz nem élt rendes jogorvoslati jogával, kártérítési keresete aseptalan in. 15-H-PJ-2007-15.

[18] Győr-Moson-Sopron Megyei Bíróság Polgári-Gazdasági és Közigazgatási Kollégiuma 2003. november 28-i ülésén egyhangúlag elfogadott 10/2003. sz. ajánlása. Vö. Sáriné, 2009, 364.

zik a szakvéleményében rögzített értékekkel. Ennélfogva azonban elenyésző gyakorisággal dönthetne a bíróság a lerótt illeték visszautalásáról, amely a jogkereső adós számára visszas helyzetre vezetne.

ÖSSZEGZÉS

A Vht. végrehajtási kifogásra vonatkozó törvényi rendelkezéseinek 2012. március 15. napjával hatályba lépett módosításával a jogalkotó célja elsősorban a végrehajtási kifogások elbírálására irányuló eljárások gyorsítása és egységesítése volt. Ezen célok elérése érdekében korlátokat állított mind a kifogást előterjesztő érdekeltek, mind a kifogást elbíráló bíróságok elé. A jogorvoslatot előterjesztő érdekeltek vonatkozásában ezek a módosítások valódi korlátot jelentenek a jóhiszemű eljárás követelményét hangsúlyozva. A bíróság számára felállított, a kifogás érdemi elbíráláshoz fontos támpontot adó „korlátok” pedig a kiszámítható és egységes joggyakorlat kialakulására vezethetnek.

A végrehajtási kifogások elbírálására irányuló eljárás gyorsítása és egységesítése, az alaptalanul előterjesztett, ennélfogva a végrehajtás elhúzóását előidézni szándékozó beadványok kizárása, mint a Vht. módosítással elérni kívánt célok vitathatatlanul fontos és szükséges célok. A jogalkalmazás során nyert tapasztalatok fényében válaszolható meg, hogy a jogalkotó által választott eszközök alkalmasak lesznek-e a kívánt cél elérésére. E tanulmányban elemzett témakörök is utalnak azonban arra, hogy a Vht. módosítás hatályosulásának rövid ideje alatt láthatóvá vált, a bevezetett módosítások deklarációja önmagában a kívánt célok eléréséhez nem elegendő.

A bírósági végrehajtás a magánjogi területen megvalósított igazságszolgáltatás omegája.^[19] A bírósági végrehajtás jelentősége a minél hatékonyabb jogérvényesülés biztosításában fogható meg leginkább. Ez több okból is fontos: a kérdés jogelméleti, alkotmányos, gazdasági és jogpolitikai szempontból egyaránt jelentős, szerepe emellett a társadalmi konfliktusok csökkentése szempontjából is figyelemre méltó.^[20] A jogalkotó a jóhiszemű és tisztességes eljárás követelményeit az eljárási szabályok pontosításával és szigorításával érheti el oly módon, hogy a joggyakorlati tapasztalatokra támaszkodva teremti meg az egyensúlyt. Nem tévesztheti szem elől, hogy az eljárás lényege a végrehajtás eredményes befejezése és nem szabad figyelmen kívül hagynia azt a jogelvet sem, hogy a folyamatos kifogással ne lehessen elhúzni az eljárás menetét. A hatékony eljárás megvalósításában azonban továbbra is kiemelkedő szerepet játszik a bíróság jogfejlesztést szolgáló jogértelmezési tevékenysége.

[19] Kapa, 2010, 90.

[20] Gyekiczky, 2009, 27.

IRODALOM

- Gyekiczky Tamás (szerk.) (2009): *A bírósági végrehajtás magyarázata*. Complex Kiadó, Budapest.
- Kapa Mátyás (2010): Bírósági végrehajtás In: *A polgári nemperes eljárások joga*, II. fejezet. Varga István (szerk.), ELTE Eötvös Kiadó, Budapest, 89–295.
- Sáriné dr. Simkó Ágnes (szerk.) (2009): *A bírósági végrehajtás*. HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest.
- Varga István (szerk.) (2010): *A polgári nemperes eljárások joga*. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest.